

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา  
เรื่อง คุณสมบัติของรองนายกเทศมนตรี  
(กรณีเทศบาลตำบลท่าข้ามอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง)

กระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือที่ มท ๐๘๐๔.๓/๗๒๑๙ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปลงความได้ว่า นายกเทศมนตรีตำบลท่าข้าม ประสงค์จะแต่งตั้งนายชัยวัฒน์ สุขลิ้ม และนางจารุณันท์ เสืออินโท เป็นรองนายกเทศมนตรีตำบลท่าข้าม แต่ตามมาตรา ๔๘ นว แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดให้รองนายกเทศมนตรีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีตามมาตรา ๔๘ เบญจ ด้วย ซึ่งปรากฏว่านายชัยวัฒน์ สุขลิ้ม และนางจารุณันท์ เสืออินโท เคยดำรงตำแหน่งกรรมการสุขาภิบาลท่าข้ามมาก่อน กรณีดังกล่าวกระทรวงมหาดไทย เห็นว่า สุขาภิบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งตามมาตรา ๗๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ประกอบกับมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้คณะกรรมการสุขาภิบาลทำหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารกิจการของสุขาภิบาล โดยจะต้องมีการประชุมปรึกษาหารือกันอย่างน้อยเดือนละครั้ง การบริหารในลักษณะนี้ทำให้กรรมการสุขาภิบาลทุกคนมีบทบาทหน้าที่เป็นทั้งผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นในขณะเดียวกัน กรรมการสุขาภิบาลจึงมีสถานภาพเป็นทั้งผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ตามมาตรา ๔๘ เบญจ (๒) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล ฯ ประกอบกับคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เคยมีความเห็นว่า คำว่า ผู้บริหารท้องถิ่น ตามมาตรา ๓๕/๑ (๒) แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๖ หมายความว่า ผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งประธานกรรมการสุขาภิบาลและรองประธานกรรมการสุขาภิบาลด้วย อย่างไรก็ตามเนื่องจากประเด็นปัญหาข้อกฎหมายในเรื่องนี้มีผลต่อการพิจารณาคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทที่กำหนดไว้ในลักษณะเดียวกัน จึงขอหารือว่าความเห็นของกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวถูกต้องหรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าว โดยได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) ผู้แทนเทศบาลตำบลท่าข้าม และผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง แล้ว เห็นว่า สุขาภิบาลตาม

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑/๑๔๙๓ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๘ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติสภาภิบาล พ.ศ. ๒๕๔๕ มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๗๐<sup>๑</sup> แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และมีคณะกรรมการสภาภิบาลทำหน้าที่เป็นสภาท้องถิ่นโดยมีอำนาจตราข้อบังคับสภาภิบาลเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของสภาภิบาล และในกรณีที่มิกฎหมายบัญญัติไว้ให้สภาภิบาลตราข้อบังคับหรือให้มีอำนาจตราข้อบังคับได้ตามมาตรา ๒๖<sup>๒</sup> แห่งพระราชบัญญัติสภาภิบาล พ.ศ. ๒๕๔๕ และเป็นคณะผู้บริหารท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารกิจการของสภาภิบาลตามมาตรา ๑๙<sup>๓</sup> แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น กรรมการสภาภิบาลจึงมีฐานะเป็นทั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นในขณะเดียวกัน แม้ว่าต่อมาได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติสภาภิบาล พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสภาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๒ ก็ไม่มีผลต่อสถานภาพแห่งการเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นของผู้ที่เคยเป็นกรรมการสภาภิบาลตามพระราชบัญญัติดังกล่าวแต่อย่างใด บุคคลดังกล่าวจึงเป็นผู้มีคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีได้ ตามมาตรา ๔๘ เบญจ (๒)<sup>๔</sup>

<sup>๑</sup> มาตรา ๗๐ ให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ดังนี้

- (๑) องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (๒) เทศบาล
- (๓) สภาภิบาล
- (๔) ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่มิกฎหมายกำหนด

<sup>๒</sup> มาตรา ๒๖ สภาภิบาลมีอำนาจตราข้อบังคับสภาภิบาลได้โดยไม่ขัดหรือแย้งต่อบทกฎหมายในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของสภาภิบาลที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(๒) ในกรณีที่มิกฎหมายบัญญัติไว้ให้สภาภิบาลตราข้อบังคับ หรือให้มีอำนาจตราข้อบังคับได้

ในข้อบังคับสภาภิบาลนั้น จะกำหนดโทษปรับผู้ละเมิดข้อบังคับสภาภิบาลไว้ด้วยก็ได้ แต่ห้ามมิให้กำหนดเกินกว่าหนึ่งร้อยบาท และให้ถือว่าเป็นความผิดละเมิดโทษ

ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่คำพิพากษาถึงที่สุด ให้ยึดทรัพย์ผู้นั้นแทนค่าปรับ หรือมิฉะนั้นบังคับให้ผู้กระทำความผิดทำงานโยธาแทนตามกำหนดวัน ซึ่งคำนวณโดยค่าแรงรายวัน ในท้องถิ่นอันสภาภิบาลได้กำหนดไว้โดยข้อบังคับสภาภิบาล แต่ห้ามมิให้บังคับให้ทำงานโยธาเกินกำหนดสองเดือน

<sup>๓</sup> มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการสภาภิบาลควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารกิจการของสภาภิบาลตามกฎหมาย

<sup>๔</sup> มาตรา ๔๘ เบญจ บุคคลผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นและต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(๒) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือสภาภิบาล หรือสมาชิกรัฐสภา

แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๔๖

สำหรับกรณีที่เป็นปัญหานี้นายกเทศมนตรีตำบลท่าข้ามจึงอาจแต่งตั้งนาย  
ชัยวัฒน์ และนางจารุณันท์ ซึ่งเคยเป็นกรรมการสุขาภิบาลและมีฐานะเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นและ  
ผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นรองนายกเทศมนตรีตำบลท่าข้ามได้ ตามนัยมาตรา ๔๘ นว<sup>๕</sup> แห่งพระราชบัญญัติ  
เทศบาลฯ

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๔๘

---

<sup>๕</sup> มาตรา ๔๘ นว รองนายกเทศมนตรีต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา